

BS/149/2010

**PREFERENCJE PARTYJNE
W LISTOPADZIE**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Gdyby wybory do Sejmu i Senatu odbywały się na początku listopada¹, udział w nich wzięłoby 66% ankietowanych, o 3 punkty procentowe więcej niż przed miesiącem. Tym samym obserwowany od czterech miesięcy spadek zainteresowania uczestnictwem w głosowaniu uległ zahamowaniu. Obecnie odsetek deklaracji udziału w hipotetycznych wyborach jest taki jak w sierpniu. Nadal jedna piąta Polaków (20%) jednoznacznie odrzuca możliwość uczestniczenia w głosowaniu.

Tabela 1

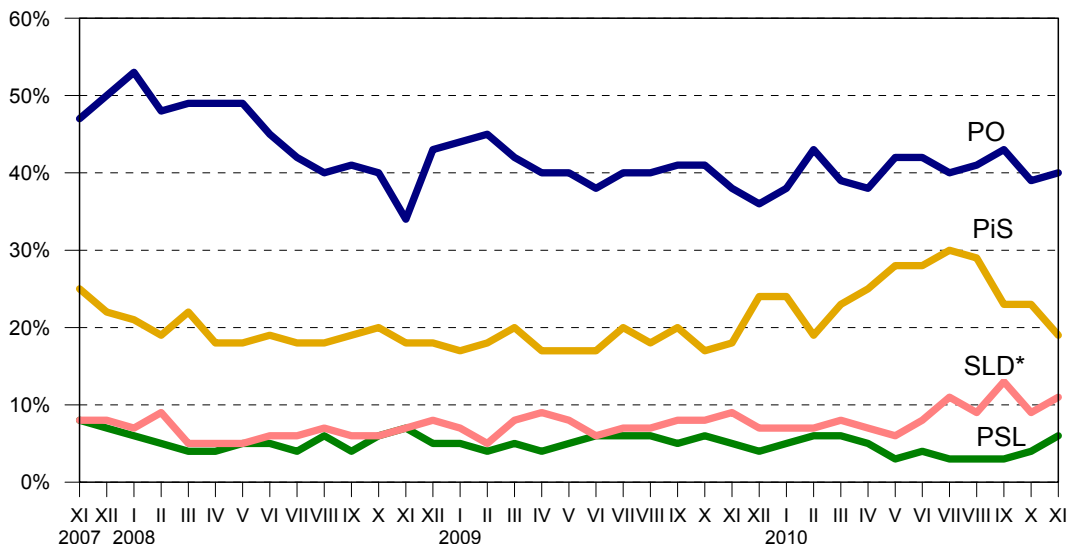
Deklaracje uczestnictwa w potencjalnych wyborach parlamentarnych	Wskazania respondentów według terminów badań									
	II 2010	III 2010	IV 2010	V 2010	VI 2010	VII 2010	VIII 2010	IX 2010	X 2010	XI 2010
	w procentach									
Na pewno wziął(ę)lbym w nich udział	53	56	63	68	71	68	65	63	63	66
Nie wiem, czy wziął(ę)lbym w nich udział	16	17	16	13	14	12	14	16	14	14
Na pewno nie wziął(ę)lbym w nich udziału	32	27	21	20	15	20	22	21	22	20

W listopadzie najwięcej głosów w ewentualnych wyborach parlamentarnych zdobyłaby PO – chęć poparcia rządzącego ugrupowania wyraziło dwie piąte zadeklarowanych uczestników głosowania (40%). Po ubiegłomiesięcznym spadku poparcia dla tej partii listopad przyniósł stabilizację jej notowań. O połowę mniejszą liczbę zwolenników niż rządzące ugrupowanie ma w tym miesiącu jego główny konkurent – PiS (19%). Najwyraźniej ostatnie wydarzenia dotyczące tej partii nie wpływają korzystnie na jej wizerunek, w porównaniu bowiem z ubiegłym miesiącem poparcie dla PiS wyraźnie zmalało (o 4 punkty procentowe). Natomiast poprawiły się – po październikowym spadku – notowania SLD. W listopadzie chęć głosowania na to ugrupowanie zadeklarowało 11% uczestników wyborów, o 2 punkty procentowe więcej niż przed miesiącem. Nieco lepszy wynik uzyskał także PSL. Gdyby wybory odbywały się w najbliższą niedzielę, ugrupowanie Waldemara Pawlaka wprowadziłoby swoich przedstawicieli do parlamentu, poparłoby je bowiem 6% głosujących, o 2 punkty procentowe więcej niż w październiku.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (246) przeprowadzono w dniach 4–11 listopada 2010 roku na liczącej 999 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. GDYBY W NAJBLIŻSZĄ NIEDZIELĘ ODBYWAŁY SIĘ WYBORY DO SEJMU I SENATU, TO NA KANDYDATÓW KTÓREJ PARTII LUB UGRUPOWANIA GŁOSOWAŁ(A)BY PAN(I) W TYCH WYBORACH?

Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach

* XI 2007 – III 2008 deklaracje poparcia dla koalicji Lewica i Demokraci (SLD+SdPi+UP+PD)

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach*									
	II 2010	III 2010	IV 2010	V 2010	VI 2010	VII 2010	VIII 2010	IX 2010	X 2010	XI 2010
	w procentach									
Platforma Obywatelska RP	43	39	38	42	42	40	41	43	39	40
Prawo i Sprawiedliwość	19	23	25	28	28	30	29	23	23	19
Sojusz Lewicy Demokratycznej	7	8	7	6	8	11	9	13	9	11
Polskie Stronnictwo Ludowe	6	6	5	3	4	3	3	3	4	6
Partia Kobiet	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Liga Polskich Rodzin	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1
Unia Polityki Realnej	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0
Partia Demokratyczna – demokraci.pl	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Polska Partia Pracy	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Prawica Rzeczypospolitej	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Ruch Poparcia	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0
Samoobrona RP	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0
Socjaldemokracja Polska	0	1	0	1	1	0	0	0	1	0
Stronnictwo Demokratyczne	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wolność i Praworządność	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Unia Pracy	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Inne	1	0	1	0	0	1	0	1	2	1
Trudno powiedzieć	19	18	17	15	14	11	14	12	14	19
N=	527	553	649	667	687	599	626	654	648	646

* Podstawą procentowania są wszyscy ci, którzy deklarują, że na pewno wezmą udział w wyborach

Wszystkie pozostałe partie mają w tym miesiącu niewielkie poparcie. Wśród ankietowanych zapowiadających, że na pewno poszliby na wybory, w listopadzie swoich zwolenników znalazły jeszcze: Partia Kobiet, LPR i UPR (po 1% głosów).

Największą jednak zmianą odnotowaną w tym miesiącu jest wzrost odsetka Polaków chcących uczestniczyć w demokratycznej procedurze wyłaniania reprezentantów do parlamentu, ale niezdecydowanych, którą z funkcjonujących na naszej scenie politycznej partii poprzeć (19%). W porównaniu z październikiem odsetek wyborców niezdecydowanych wzrósł o 5 punktów i jest najwyższy od ośmiu miesięcy.

Obecna linia polityczna PiS, a zapewne w jeszcze większym stopniu polityka wewnątrzpartyjna tego ugrupowania nie przynoszą mu, jak dotąd, wzrostu społecznego poparcia. Od sierpnia obserwujemy spadek notowań tej partii. W porównaniu z okresem kampanii przed wyborami prezydenckimi wyraźnie osłabiła się pozycja PiS względem PO. O ile w okresie od czerwca do sierpnia stosunek notowań PO do notowań PiS wynosił 4:3 (albo był zbliżony do tej proporcji), o tyle obecnie wynosi 4:2 i jest niemal taki sam jak na początku tego roku, dwa miesiące przed katastrofą prezydenckiego samolotu pod Smoleńskiem. Spadkowi liczby zwolenników PiS towarzyszy niewielka poprawa notowań SLD oraz PSL. Największą jednak zmianą jest wzrost odsetka badanych powstrzymujących się jeszcze z jednoznaczną decyzją co do poparcia tego czy innego ugrupowania. Utrzymujący się wciąż wysoki poziom zainteresowania polityką (czego wyrazem jest duży odsetek deklaracji uczestnictwa w wyborach), a jednocześnie pokaźny odsetek wyborców niezdecydowanych (taki sam jak osób popierających PiS) to okoliczności sprzyjające jakościowym zmianom na scenie politycznej. Jeśli sytuacja taka nie byłaby tylko zjawiskiem przejściowym, ale trwałaby dłużej, wówczas szanse na pojawienie się lub sukces nowych podmiotów politycznych na naszej scenie wydają się większe.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

Tabela 1

		Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?			Liczba osób
		Na pewno wziął(ę)by w nich udział	Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział	Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału	
		%	%	%	
Ogółem		66	14	20	993
Płeć	Mężczyźni	67	12	21	477
	Kobiety	65	16	19	517
Wiek	18-24 lata	63	18	20	131
	25-34	63	15	22	178
	35-44	66	14	20	154
	45-54	72	17	11	174
	55-64	68	11	22	171
	65 lat i więcej	64	12	24	185
Miejsce zamieszkania	Wieś	62	16	22	378
	Miasto do 20 tys.	69	11	21	132
	20-100 tys.	64	16	20	192
	101-500 tys.	61	17	22	161
	501 tys. i więcej mieszk.	81	8	11	131
Wykształcenie	Podstawowe	57	19	25	246
	Zasadnicze zawodowe	60	18	22	255
	Średnie	69	12	19	337
	Wyższe	84	6	10	156
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	86	7	7	87
	Średni personel, technicy	68	16	16	43
	Pracownicy adm.-biurowi	80	2	18	62
	Pracownicy usług	63	19	18	69
	Robotnicy wykwalifikowani	53	20	27	116
	Robotnicy niewykwalifik.	62	16	23	50
	Rolnicy	66	19	15	50
Pracujący na własny rach.	68	12	20	35	
Bierni zawodowo	Renciści	58	10	32	65
	Emeryci	67	13	20	224
	Uczniowie i studenci	72	16	12	81
	Bezrobotni	55	14	31	56
	Gospodynie domowe i inni	56	27	17	54
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	81	10	9	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	61	17	22	87
	sekt. pryw. poza rolnict.	64	14	22	212
	prywatnym gosp. rolnym	64	22	13	46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	58	13	28	157
	501-750	60	19	21	129
	751-1000	62	17	21	190
	1001-1500	71	11	18	164
	Powyżej 1500 zł	81	8	11	135
Ocena własnych war. mater.	Złe	47	20	32	124
	Średnie	63	15	22	462
	Dobre	75	12	13	408
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	78	7	15	55
	Raz w tygodniu	72	11	17	472
	1-2 razy w miesiącu	62	18	20	182
	Kilka razy w roku	55	21	24	200
	W ogóle nie uczestniczy	59	13	28	86
Poglądy polityczne	Lewica	76	7	16	149
	Centrum	63	15	22	312
	Prawica	77	8	15	325
	Trudno powiedzieć	46	28	26	207

Tabela 2

		Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?							
		Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (KPEiR)	Liga Polskich Rodzin (LPR)	Partia Demokratyczna - demokraci.pl (PD)	Partia Kobiet	Platforma Obywatelska RP (PO RP)	Polska Partia Pracy (PPP)	Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL)	Prawo i Sprawiedliwość (PiS)
		%	%	%	%	%	%	%	%
Ogółem		0	1	0	1	40	0	6	19
Płeć	Mężczyźni		1	0	0	43	0	7	17
	Kobiety	1	1		2	37	0	5	21
Wiek	18-24 lata		2	1	1	49		2	22
	25-34		1		1	45		7	11
	35-44		1			34		3	21
	45-54				2	42	2	9	12
	55-64		2		2	40		3	20
	65 lat i więcej	2			1	31		7	29
Miejsce zamieszkania	Wieś		0		1	28	1	12	23
	Miasto do 20 tys.	1	1			37		3	13
	20-100 tys.	1	2		1	42		2	19
	101-500 tys.				3	49		2	18
	501 tys. i więcej mieszk.		1	1	1	57			15
Wykształcenie	Podstawowe	1	2		1	25		5	26
	Zasadnicze zawodowe		1		2	36	2	9	23
	Średnie			0	1	43		6	13
	Wyższe				1	54		1	17
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.		1			52		1	15
	Średni personel, technicy				4	42			18
	Pracownicy adm.-biurowi				2	52			15
	Pracownicy usług					35		3	9
	Robotnicy wykwalifikowani		2			37	2	3	16
	Robotnicy niewykwalifik.					34		7	37
	Rolnicy					11		46	12
	Pracujący na własny rach.					52			12
Bierni zawodowo	Renciści	3			3	47		3	14
	Emeryci	1	1		2	36		6	25
	Uczniowie i studenci		3	2	2	51			17
	Bezrobotni		3			44		5	22
	Gospodynie domowe i inni				2	12	4	7	26
Pracuje w:	inst. państw., publicznej					46	1	3	12
	spółce właścicieli prywatnych i państwa				2	49		2	9
	sekt. pryw. poza rolnict.		1		1	47			19
	prywatnym gosp. rolnym					12		42	10
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł		1			30		12	21
	501-750				1	34	3	12	24
	751-1000	1			4	38		4	24
	1001-1500	1	2	1	1	42		2	18
	Powyżej 1500 zł		1			56		1	14
Ocena własnych war. mater.	Złe		2		2	28	4	2	26
	Średnie	0	1		2	31		7	22
	Dobre	0	1	0	1	50		5	15
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	2			25		3	38
	Raz w tygodniu		1		1	35		8	24
	1-2 razy w miesiącu		1	1	1	40	2	3	14
	Kilka razy w roku	1			3	47		5	9
	W ogóle nie uczestniczy		3			66			4
Poglądy polityczne	Lewica		2		1	34		6	3
	Centrum		1	1	3	43	1	8	12
	Prawica	0			0	48		5	30
	Trudno powiedzieć	1	1		1	21		3	22

Tabela 2 (cd.)

		Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?							Liczba osób
		Ruch Poparcia	Socjaldemokracja Polska (SdPi)	Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD)	Unia Polityki Realnej (UPR)	Unia Pracy (UP)	Inna partia	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		0	0	11	1	0	1	19	646
Płeć	Mężczyźni	0	0	11	2	0	1	16	317
	Kobiety	0		10	0	1	0	23	329
Wiek	18-24 lata			3	1	2		17	82
	25-34			14	2		2	18	111
	35-44	1		15	2		1	22	95
	45-54			9	1	1	1	19	126
	55-64	1		13			1	20	114
	65 lat i więcej		1	9				20	117
Miejsce zamieszkania	Wieś		0	7		1	0	25	234
	Miasto do 20 tys.	1		14	1			28	86
	20-100 tys.			9	2	1	1	20	121
	101-500 tys.			17	1			10	97
	501 tys. i więcej mieszk.	1		11	2		2	8	107
Wykształcenie	Podstawowe		1	7		2		29	139
	Zasadnicze zawodowe			8			1	19	150
	Średnie	1		15	2		1	18	229
	Wyższe	1		10	3		1	13	128
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1		13	2			15	74
	Średni personel, technicy			17	5			15	29
	Pracownicy adm.-biurowi			11	2		4	14	47
	Pracownicy usług			19	3			31	43
	Robotnicy wykwalifikowani	2	2	8			3	25	59
	Robotnicy niewykwalifik.			5		3		14	31
	Rolnicy			5				27	33
Pracujący na własny rach.			18	4		4	10	24	
Bierni zawodowo	Renciści			6				25	38
	Emeryci			10				19	149
	Uczniowie i studenci			6		3		16	59
	Bezrobotni			4				22	30
	Gospodynie domowe i inni			24	2			22	29
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1		12	3	1		20	105
	spółce właścicieli prywatnych i państwa			19	1			18	53
	sekt. pryw. poza rolnict.	1		11	2		3	16	132
	prywatnym gosp. rolnym			5				30	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł			8			1	28	91
	501-750	2		2		2		19	75
	751-1000			12	1		1	14	116
	1001-1500		1	14	1		1	16	115
	Powyżej 1500 zł	1		16	3		1	8	109
Ocena własnych war. mater.	Złe	2		5				28	58
	Średnie		0	11	1	0	1	24	286
	Dobre	0		12	1	1	1	14	302
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu				2	4		24	41
	Raz w tygodniu	0	0	9	0	0	0	21	334
	1-2 razy w miesiącu			10	2		2	24	110
	Kilka razy w roku	1		17	2		1	14	109
	W ogóle nie uczestniczy			17			2	8	50
Poglądy polityczne	Lewica	2		42			2	9	112
	Centrum		1	5	1		1	25	193
	Prawica			3	2	1		10	247
	Trudno powiedzieć			4		1		46	94